

Sygn. akt II AKzw 1233/23

POSTANOWIENIE

Dnia 16 listopada 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSO del. Robert Pelewicz
Protokolant:	Olga Wiktorowicz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Regionalnej w Krakowie Ewy Rogali

po rozpoznaniu w sprawie

A. S. (1) s. R.

skazanego z art. 288§1 k.k. i inne

zażalenia wniesionego przez obrońcę skazanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z 6 października 2023 r., sygn. akt V Kow 1615/23, w przedmiocie odmowy udzielenia zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. i art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w.

postanawia

1) utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie;

2) zwolnić skazanego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 października 2023 roku sygn. akt V Kow 1615/23 Sąd Okręgowy w Krakowie na podstawie art. 431a § 1 k.k.w. odmówił udzielenia skazanemu zezwolenia na wykonywanie w systemie dozoru elektronicznego kar:

- zasadniczej 4 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Brzesku II Wydział Karny z dnia 11.02.2021 r. sygn. akt II K 664/20 za czyn z art. 288 § 1 k.k.,

- zasadniczej 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Brzesku II Wydział Karny z dnia 04.05.2022 r. sygn. akt II K 97/22 za czyn z art. 244 k.k. i art. 180a k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

- zasadniczej 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego dla Krakowa – Podgórze w Krakowie II Wydział Karny z dnia 10.05.2023 r. sygn. akt II K 1688/22/P za czyn z art. 180a k.k. i art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy podniósł, że z wywiadu kuratorskiego oraz z danych o karalności skazanego wynika, iż jest on sprawcą głęboko zdemoralizowanym był 13-krotnie karany, w tym osmiokrotnie za czyny z art. 244 k.k., co w sposób oczywisty świadczy o lekceważeniu dla orzekanych wobec niego obowiązków. Ponadto Sąd Okręgowy uwzględnił, że skazany pracuje zarobkowo i łoży na utrzymanie rodziny uznał jednak, że cele kary nie zostaną osiągnięte poprzez jej odbycie w systemie dozoru elektronicznego, skoro wcześniejsze

środki oraz próby resocjalizacji skazanego, w tym w warunkach izolacji penitencjarnej, okazały się - w świetle jego zachowania - całkowicie nieskuteczne.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożył obrońca skazanego i zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, z wpływem na jego treść, poprzez uznanie, że skazany jest osobą zdemoralizowaną w sytuacji, gdy na dzień wydania zaskarżonego postanowienia opiekuje się rodziną, łoży na jej utrzymanie, odbywał karę w systemie dozoru elektronicznego, która została w całości przez niego ukończona, a jego obecna postawa, właściwości i warunki pozwalają na uznanie, że odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego jest wystarczające dla osiągnięcia celów kary, a co miało wpływ na treść postanowienia, ponieważ skutkowało nieprawidłową odmową udzielenia skazanemu zezwolenia na wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego.

Podnosząc powyższy zarzut obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez udzielenie skazanemu A. S. (1) zgody na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Sąd Apelacyjny stwierdził, co następuje.

Zażalenie obrońcy skazanego nie zasługuje na uwzględnienie.

Nie kwestionując okoliczności podniesionych przez obrońcę skazanego w zażaleniu, jak również w piśmie procesowym z 14 listopada 2023 r. przez nowego, ustanowionego w postępowaniu odwoławczym obrońcę, zwłaszcza w zakresie stwierdzenia, że chce w jak największym zakresie zapewnić potrzeby bytowe swoim dzieciom z uwagi na ich stan zdrowia, to podkreślenia wymaga za Sądem Okręgowym, że zgodnie z treścią art. 43la § 1 pkt 1 k.k.w. sąd penitencjarny może udzielić skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, jeżeli wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia wolności nieprzekraczającą jednego roku i 6 miesięcy albo wobec skazanego orzeczono karę pozbawienia wolności w wymiarze niższym niż 3 lata i któremu do odbycia w zakładzie karnym pozostała część tej kary w wymiarze nie większym niż 6 miesięcy, a nie zachodzą warunki przewidziane w art. 64 § 2 k.k. Przy czym trzeba pamiętać, że A. S. (2) został skazany na kary:

- 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem na okres próby 3 lat (wyrokiem Sądu Rejonowego w Brzesku z 11.02.2021 r., sygn. akt II K 664/20, za czyn z art. 288 § 1 k.k.) – zarządzonej do wykonania postanowieniem Sądu Rejonowego w Brzesku z 21.12.2021., sygn. akt II Ko 1327/21;

- 6 miesięcy pozbawienia wolności (wyrokiem Sądu Rejonowego w Brzesku z 04.05.2022 r., sygn. akt II K 97/22, za czyn z art. 244 k.k. i art. 180a k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.);

- 6 miesięcy pozbawienia wolności (wyrokiem Sądu Rejonowego dla Krakowa – Podgórze w Krakowie z 10.05.2023 r., sygn. akt II K 1688/22/P, za czyn z art. 180a k.k. i art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.).

Oznacza to, że jego sytuację należy rozpatrywać także w kontekście treści art. 43la § 6 k.k.w., który stanowi, iż „Przepisy § 1-5 stosuje się odpowiednio do skazanego, któremu wymierzono dwie lub więcej niepodlegających łączeniu kar pozbawienia wolności, które skazany ma odbyć kolejno: 1) nieprzekraczających w sumie 1 roku i 6 miesięcy, 2) których suma jest niższa niż 3 lata i któremu do odbycia w zakładzie karnym pozostała część tej kary w wymiarze nie większym niż 6 miesięcy - a żadna kara nie została orzeczona za przestępstwo popełnione w warunkach przewidzianych w art. 64 § 2 Kodeksu karnego”.

Analiza dotychczasowej karalności A. S. (3) nie powinna zaś budzić wątpliwości – także i skarżącego obrońcy oraz obrońcy występującego przed sądem odwoławczym - że skazany nie jest incydentalnym sprawcą przestępstw. Przeciwnie, był już wielokrotnie karany, przy czym wielokrotnie za przestępstwa podobne – z art. 244 k.k., co oznacza że nie szanuje porządku prawnego lecz świadomie go lekceważy. Zastosowane wobec skazanego dotychczas kary o charakterze wolnościowym (kara ograniczenia wolności i kara pozbawienia wolności z dobrodziejstwem warunkowego zawieszenia jej wykonania), nie przyniosły pozytywnych rezultatów resocjalizacyjnych, albowiem skazany ponownie wszedł w konflikty z prawem. Trzeba w tym kontekście wskazać, że i pozytywnych rezultatów

resocjalizacyjnych nie osiągnięto wobec A. S. (3) także w zakresie już wcześniej stosowanego dozoru elektronicznego. Taką konstatację potwierdza ocenę wywiadu kuratorskiego oraz z danych o karalności skazanego - jest on sprawcą głęboko zdemoralizowanym. Pracuje wprawdzie zarobkowo i łoży na utrzymanie rodziny. Był jednak 13-krotnie karany, w tym ośmiokrotnie za czyny z art. 244 k.k., co w sposób oczywisty świadczy o lekceważeniu dla orzekanych wobec niego obowiązków. W tej sytuacji uznać należy za Sądem Okręgowym, iż poziom demoralizacji skazanego stoi na przeszkodzie udzieleniu mu zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego. Trudno bowiem w świetle treści art. 43la § 1 pkt 2 k.k.w. uznać, że cele kary zostaną osiągnięte poprzez jej odbycie w systemie dozoru elektronicznego, skoro wcześniejsze instrumenty reakcji karnej o charakterze probacyjnym oraz próby resocjalizacji skazanego, okazały się - w świetle jego zachowania - całkowicie nieskuteczne. Skazany lekcewał orzeczenia sądu, uporczywie dopuszcza się kolejnych podobnych przestępstw, a zatem brak jest podstaw do przyjęcia, iż podda się rygorom odbywania kary w systemie dozoru elektronicznego. Skazany nie dostrzega potrzeby zmiany swojego życia i przestrzegania porządku prawnego.

Opisane okoliczności wskazują, że A. S. (1) nie wykazuje krytycznej postawy względem popełnionych przez siebie przestępstw oraz przedstawia lekceważący stosunek do prawa. Przemawia za tym fakt ponownego skazania za przestępstwo wypełniające dyspozycję art. 244 k.k., które w swej istocie polega na niestosowaniu się do orzeczonego przez sąd zakazu. A przecież podstawowym celem wykonywania kary pozbawienia wolności jest dążenie do zmiany dotychczasowej postawy skazanego na pożądaną, a więc cel resocjalizacyjny, wychowawczy, którego skutkiem jest zmiana zachowania w wymiarze zewnętrznym, a w założeniu idealnym także przemiana osobowości. W mniejszym zakresie chodzić będzie o sytuacje umacniania i rozwijania prawidłowych postaw u skazanych, których dotychczasowe postępowanie było społecznie akceptowalne, a popełnienie przestępstwa miało charakter incydentalny i nieumyślny. To dążenie do pobudzenia woli osoby pozbawionej wolności w kierunku zmiany (względnie utrwalenia) jej stosunku do wyznawanych wartości oraz norm społecznych, stanowi tylko etap pośredni do dalszego wyobrażonego celu, jakim jest poprawne zachowanie w środowisku otwartym. Jest to cel readaptacyjny, którego rezultatem jest powrót skazanych do społeczeństwa i przestrzeganie obowiązujących w nim reguł różnie zresztą motywowane, stąd rozróżnia się już historycznie poprawę jurydyczną i poprawę moralną (zob. T. Przesławski, M. Rokosz (w:) Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, red. W. Sych, LEX/el. 2023, art. 67).

W konsekwencji skazany swoim zachowaniem nie daje żadnych podstaw do przyjęcia, iż odbycie kar pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego byłoby wystarczające dla osiągnięcia wobec niego celów tychże kar w rozumieniu art. 67 k.k.w. Skoro w zasadzie nie uniemożliwiłoby mu to ponownego złamania orzeczonych zakazów i nakazów, a zatem nie zdołałoby uchronić społeczeństwa przed powrotem skazanego do przestępstwa. Brak poszanowania dla norm prawnych prezentowany przez skazanego uprawniał Sąd Okręgowy do twierdzenia, iż stopień jego demoralizacji nie uzasadnia udzielenia mu zezwolenia na odbycie kar pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, gdyż wskazane okoliczności nie pozwalają uwierzyć w deklarowane przez skazanego przewartościowanie postawy i uznania zasadności stanowiska zażalenia, iż A. S. (1) z pewnością respektuje porządek prawny, a ponadto daje gwarancję należytego wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Co więcej, udzielenie zezwolenia na odbycie przez skazanego kary w systemie dozoru elektronicznego w żaden sposób nie wpłynęłoby na potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa, gdyż skazany mógłby być postrzegany jako osoba, która w rzeczywistości nie poniosła należytej odpowiedzialności za swoje sprzeczne z prawem zachowanie, a tym samym dopuścić do powstania w świadomości społeczeństwa obrazu systemu represji karnej jawiącego się jako nieskuteczny. Przeciwno przychyleniu się wnioskowi skazanego przemawia także fakt, iż w stosunku do niego została zarządzona kara pozbawienia wolności, której wykonanie sąd pierwszej instancji warunkowo zawiesił. Skazany bowiem w – zdecydowanie bardzo krótkim, bo rocznym – okresie próby nie potrafił dostosować swojego zachowania i wypełnić nałożonego na niego obowiązku, który z kolei nie wymagał ze strony skazanego absolutnie żadnej, nadprogramowej aktywności. Skazany tym samym zaprezentował swoim zachowaniem brak subordynacji i samodyscypliny, które jawią się jako niezbędne do wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

W tych okolicznościach cele zapobiegawcze i wychowawcze wymierzonych skazanemu kar pozbawienia wolności oraz cele w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa spełnione zostaną tylko wówczas, gdy skazany wykona kary w jednostce penitencjarnej. Odbywanie ich w warunkach domowych nie stanowiłoby żadnej realnej dolegliwości dla skazanego. Ponadto rozstrzygnięcie takie byłoby w tym przypadku niesprawiedliwe, albowiem stanowiłoby irracjonalny sygnał, że sprawca przestępstwa, nie ponosi realnej odpowiedzialności karnej, ponieważ nie odczuwa żadnej realnej dolegliwości wymierzonej mu kary. Oznacza to, że w realiach rozpoznawanej sprawy Sąd Okręgowy zasadnie ustalił, iż nie został spełniony podstawowy warunek formalny do udzielenia skazanemu zgody na odbywanie kar pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, przewidziany w treści art. 431a § 1 pkt 1 i § 6 k.k.w.

Stosowane w przeszłości wobec skazanego kary o charakterze wolnościowym i liczne środki probacyjne w ramach zawieszenia wykonania kar pozbawienia wolności okazały się nietrafne, skoro skazany wchodził później i to wielokrotnie w konflikt z prawem. Dobrodziejstwo odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego kilka lat temu w efekcie też trzeba uznać za nietrafne, skoro skazany znowu wchodził w konflikt z prawem. Skazany nie został dotychczas poddany skutecznym oddziaływaniom penitencjarnym, które mogłyby pomóc mu w przezwyciężeniu jego słabości i choć wcześniej jego zachowanie w zakładzie karnym było zasadniczo właściwe, to nie oznacza jeszcze, że w warunkach wolnościowych również takie będzie. Skazany jedynie dostosował się do wymogów, jakie stawia mu administracja zakładu karnego. Brak jest natomiast jakichkolwiek gwarancji, że w jego postawie doszło do trwałych zmian, co ma istotny wpływ na decyzję o warunkowym przedterminowym zwolnieniu. Trudno w tej sytuacji zaakceptować pogląd, że proces resocjalizacji skazanego może przebiegać poza jednostką penitencjarną, a kluczowym aspektem w tym zakresie jest fakt, że skazany prezentuje niski stopień samokontroli, a środki karne jak i probacyjne nie przyniosły oczekiwanego rezultatu.

Ponieważ skazany nie ma żadnego majątku, a pracując osiąga niewielkie dochody, które przeznaczają głównie na leczenie chorych dzieci, to Sąd Apelacyjny uznał, iż uiszczenie przez niego kosztów sądowych związanych z postępowaniem odwoławczym byłoby zbyt uciążliwe. Dlatego też, na zasadzie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. zwolnił A. S. (1) od ich zapłaty.